

OSNOVNA ŠOLA ANTONA ŽNIDERA
ŠOL. LETO 2010/2011

SEMINARSKA NALOGA

JAZZ
BEBOP

Jazz je glasbena zvrst, ki je dobila prvotno podobo okoli leta 1920 v New Orleansu. Njegovi začetki segajo v glasbeno tradicijo severnoafriških kultur, ki so se na ameriških tleh spojile z ameriško in evropsko kulturo ter njunimi glasbenimi instrumenti. Tipična glasbila te zvrsti so: kitara, bas kitara, saksofon, pozavna, klavir, klarinet, trobenta, kontrabas, bobni in vokal. Louis Armstrong je še danes eden najbolj znanih jazzistov na svetu. Jazz je glasba, ki je nastala z združitvijo posvetne in duhovne glasbe severnoameriških črncev . Glavne značilnosti so improvizacija, močno poudarjen ritem in pogosta uporaba sinkop. Izvajajo ga jazz orkestri - pri manjši zasedbi se imenuje combo, pri večji pa big band. Iz ZDA se je kmalu razširil po celiem svetu. Črnci so si s petjem lajšali tlako na poljih bombaževca in postopoma so prodrli v splošno glasbeno zavest nove dežele. Čez čas so črnci prišli v stik z glasbo tujih narodov, zlasti z uličnimi godbami in popularno kavarniško klavirska glasba, imenovano ragtime. Prevzeli so nekatere inštrumente in tako začeli glasbo še igrati. Kmalu se je uveljavil dixieland stil in chicaški slog, katere izvajajo le belci. V delno spremenjeni inštrumentalni zasedbi so dobili osrednjo vlogo solisti. Čez deset let je sledil vzpon swinga; izvajale so ga zasedbe big banda (najbolj znana sta Duke Ellington in Count Basie). Leta 1940 se je razvila nova vrsta jazza, bebop. Sprva so ga igrali le črnci (Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Bud Powell...). V 50 letih je izšel še cool jazz (*hladni jazz*) je ime za bolj umirjene skladbe, ki jih igrajo combe. Kmalu postane najbolj prljubljen slog na zahodni obali in od tod izraz westcoast jazz. V letih od 1960 do 1990 so se razvile še zvrsti hard bop, free jazz, soul jazz, jazz rock fuzija, (Gre za zlato obdobje, z založbo Blue Note na čelu), acid in smooth jazz.

Slika *The Old Plantation* iz 18. stoletje prikazuje ples črnskih sužnjev ob spremljavi bendža in tolkal.

Do leta 1808 je s trgovino s sužnji v ZDA prišlo skoraj pol milijona Afričanov. Sužnji so v glavnem prihajali iz Zahodne Afrike in so s seboj prinesli tudi plemenske glasbene tradicije. Do leta 1843 so ob nedeljah v New Orleansu na trgu Congo prirejali velike festivale, na katerih so izvajali tudi afriške plese in glasbo. Afriška glasba je bila funkcionalne narave, igrali so jo ob delu na poljih in obredih, zato so to bile pogosto delovne pesmi. Za to glasbo je bila značilna enostavna melodija in vzorec call and response (klic in odziv), niso pa poznali evropskega koncepta harmonije. Ritmi so odražali afriške vzorce govora, uporaba pentatonike pa je vodila do modrih not v jazzu.

BEBOP

Bebop se je pričel razvijati v zgodnjih 40. Letih, v orkestrih pod vodstvom Earla Hinesa in Billya Eckstinea. Nadaljnje razvijanje je potekalo v nočnih lokalih npr. Mintons Playhouse in Clark Monroe Uptown House, kjer so glasbeniki eksperimentirali s takтом, tempom in tehnikami podaljševanja skladb, za kar je potrebna vrhunska tehnika igranja. Ritemska sekcija je vsebovala Svingovske bobne, ki se združujejo z Korakajočim basom in klavirske sunke v predtaktu. V melodijah glasbeniki predvsem uporabljajo kontra ritem. Najbolj znani ustvarjalci tega časa, so bili: Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Thelonious Monk in drugi. Saksofon je znan kot zvok modernega jazza. S pojavom bebopa se je svet jazza razdelil na dva nasprotujoča tabora: na tiste, ki so razvijali skupaj z novo glasbo (Coleman Hawkins, Don Bvas) in na tiste, ki jih je to ogrožalo (Louis Armstrong, Cab Calloway). Po sledi prelomnih snemanj Birdove in Dizove majhne zasedbe, zabeleženih maja 1945 za založbo Guild, so tudi drugi modernisti prispevali h kanonu bebopa, kot so pianist Bud Powell, trobentača Howard McGhee in Fats Navarro, saksofonista Dexter Gordon in Edward »Sonny« Stitt, pozavnist J. J. Johnson ter pianista Tadd Dameron in Al Haig, ki so se v svoji glasbi potegovali za nagrado za hitrost misli in izvedbe. Do leta 1950 je bebop zaključil svoj tok cvetočega novega gibanja. Nekateri izmed njegovih zgodnjih akterjev in učencev so se razvili in že eksperimentirali z dvema novima jazzovskima pritokoma – s hradbopom in cool jazzom.

CHARLIE PARKER

Parker, Louis Armstrong in Duke Ellington veljajo za najboljše glasbenike tega časa. Parker acquired the nickname "Yardbird" early in his career, and the shortened form "Bird" remained Parker's for the rest of his life, inspiring the titles of a number of Parker compositions, such as " ", " " and "Bird of Paradise." Parker je pridobil vzdevek "Yardbird" v začetku svoje kariere, v skrajšani obliki "Bird" pa je ostal njegov vzdevek do konca življenja. Ta nadimek sloni tudi na naslovih različnih skladb, kot so " Yardbird Suite ", " ornitologiju "in" rajske ptice. " Parker played a leading role in the development of , a form of jazz characterized by fast tempos, virtuoso technique, and improvisation based on structure. Parker je igral glavno vlogo pri razvoju Bebopa. Veliko njegovih pesmi je postalo standardnih. He introduced revolutionary harmonic ideas including a tonal vocabulary employing 9ths, 11ths and 13ths of chords, rapidly implied passing chords, and new variants of altered chords and chord substitutions. Predstavil je revolucionarne ideje harmoničnosti, vključno z tonskim besednjakom 9tih, 11tih in 13tih akordov His tone was clean and penetrating, but sweet and plaintive on ballads. Njegov ton je bil čist in prodoren, vendar sladek in tožeč pri baladah. Although many Parker recordings demonstrate dazzling virtuosic technique and complex melodic lines

– such as " ", "Kim", and "Leap Frog" – he was also one of the great blues players. Čeprav veliko njegovih posnetkov dokazuje bleščečo, virtuozno tehniko in zapletene melodične linije - kot so " Ko-Ko "," Kim " in " Leap Frog « je bil tudi eden od velikih blues igralcev. His themeless blues improvisation "Parker's Mood" represents one of the most deeply affecting recordings in jazz. Njegove blues improvizacije "Parkerja Mood" predstavlajo enega najboljših posnetkov v času jazza. At various times, Parker fused jazz with other musical styles, from classical to , blazing paths followed later by others. V različnih časih, je Parker nadgradil jazz z drugimi glasbenimi stili, od klasične do latinske glasbe itd. Parker was an icon for the subculture and later the , personifying the conception of the jazz musician as an uncompromising artist and , rather than just a popular entertainer. Parker je bil ikona za Hipster subkulturo in kasnejše Beat generacijo , jazz glasbenik in tudi priljubljen zabavljač. His style – from a rhythmic, harmonic and soloing perspective – influenced countless peers on every instrument. Njegov stil je vseboval ritmičnost, harmoničnost in soliranost. Parkerjeva dolgoletna želja je bila sodelovati s "string section." He was a keen student of , and contemporaries reported he was most interested in the music and formal innovations of , and longed to engage in a project akin to what later became known as ' Music', a new kind of music, incorporating both jazz and classical elements as opposed to merely incorporating a string section into performance of jazz standards. Bil je vnet študent klasične glasbe in sodobniki poročajo, da je bila njegova glasba najbolj zanima. Hrepenel je po sodelovanju v projektu, ki je pozneje postal znan kot " Third Stream Music ", to je nova vrsta glasbe, ki vključuje jazz in klasične elemente. On November 30, 1949, arranged for Parker to record an album of ballads with a mixed group of jazz and musicians. Six master takes from this session comprised the album : " ", " ", " ", " ", " ", and " ". 30. Novembra 1949, je Norman Granz pripravil Parkererja za snemanje albuma balad z mešano skupino jazz in komorni orkester glasbenikov.

Šesti mojster je iz te serije vzel album *Bird s strunami* : "Just Friends", "Everything Happens to me", "April in Paris", "Summertime", " I Did not Know What Time It Was" in "If i Should Lose You".

Zvok teh posnetkov je redek v Charlievem katalogu. Parker's improvisations are, relative to his usual work, more distilled and economical. Njegove improvizacije, so glede na njegovo običajno delo, bolj destilirane in ekonomične. His tone is darker and softer than on his small-group recordings, and the majority of his lines are beautiful embellishments on the original melodies rather than harmonically based improvisations. Njihov ton je temnejši in mehkejši kot na njegovih manjših skupinah posnetkov. These are among the few recordings Parker made during a brief period when he was able to control his heroin habit, and his sobriety and clarity of mind are evident in his playing.

"Parker stated that, of his own records, *Bird With Strings* was his favorite. Bird With Strings" Although using classical music instrumentation with jazz musicians was not entirely original, this was the first major work where a composer of bebop was matched with a string orchestra. je bilo njegovo najljubše delo. To je bilo prvo večje delo, kjer se skladatelj Bebopa ujema z godalnim orkestrom.

Some fans thought it was a and a pandering to popular tastes. Time demonstrated Parker's move a wise one: sold better than his other releases, and his version of "Just Friends" is seen [] as one of his best performances. *Charlie Parker z Strings* se je prodajala bolje, kot njegova druga dela in "Just Friends", pa je bila ena najbolje predstavljenih. In an interview, he considered it to be his best recording to that date. []

Leta 1953 je Parker izvajal pri Massey Hall v Kanadi, pridružili so se še Gillespie, Mingus, Bud Powell in Max Roach . Unfortunately, the concert clashed with a televised heavyweight boxing match between and and as a result was poorly attended. Žal, so se na koncertu spopadli s televizijskimi boksarskimi dvoboji med Rocky Marciano in Jersey Joe Walcott, zato je bila gledanost slaba. Thankfully, Mingus recorded the concert, and the album is often cited [by whom?] as one of the finest recordings of a live jazz performance, with the saxophonist credited as "Charlie Chan" for contractual reasons. K sreči je Mingus posnel koncert, zato se album *Jazz v Massey Hall* pogosto navaja kot eden izmed najboljših posnetkov v živo.

